

Justitiedepartementet

Yttrande på remiss av betänkandet En ny ordning för asylsökandes boende, SOU 2022:6

Yttrande

De förslag som läggs i betänkandet rör framförallt frågor kopplade till asylprocessen och ligger i den meningen utanför kommunernas ansvar. Däremot kan den förslagna huvudregeln om boende på asylförläggningar komma att få konsekvenser för kommunens uppgifter under asylprocessen, kommunernas ansvar enligt Socialtjänstlagen och Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga för att barn och unga inte får illa, den fortsatta integrationen och eventuellt också i fråga om tillgången på arbetskraft.

Borlänge kommun delar i stort utredarens uppfattning att EBO har bidragit till en ökad bostadssegregation, trångboddhet och utanförskap. Det är också skälen till att Borlänge kommun sökt om undantag från möjligheten till EBO i ett antal bostadsområden med socioekonomiska utmaningar. Kommunen bedömer också att de förslag som läggs i betänkandet kan bidra till att bromsa den negativa utveckling som syns i de mest segregerade områdena idag.

Åtgärder i syfte att reglera asylsökandes bosättning via rätten till ersättning och arbete löser dock inte ensamt problemen med bostadssegregation, trångboddhet och utanförskap i utsatta områden. Minst lika viktigt att säkerställa ett varaktigt solidariskt ansvarstagande mellan kommunerna i fråga om mottagandet av de asylsökande/flyktingar som också beviljas uppehållstillstånd. Ytterligare förslag som långsiktigt stärkande av en sådan ordning ses därför som ett nödvändigt komplement till den typ av reglering som föreslås i betänkandet.

I betänkandet undantas ensamkommande barn från kravet på asylboende. Möjlighet ska också ges för personer med nära anhöriga bosatta i Sverige att bo i EBO. Därutöver ska undantag från krav på asylboende kunna göras av synnerliga skäl. Borlänge menar att det måste finnas utrymme för en flexibilitet i frågan om kravet på asylboende. Kommunen delar också utredarens uppfattning att ensamkommande barn och personer med nära anhöriga ska undantas. Däremot saknar Borlänge kommun en närmare analys av vad det lagda förslaget får för konsekvenser för barnen i de familjer som förutsätts bo i asylboenden. Borlänge kommun saknar också förslag på tydliga åtgärder i syfte att säkerställer att barnkonventionens krav uppfylls i dessa boenden, så att barn som befinner sig i en asylprocess i Sverige inte hänvisas till att leva under den typ av missförhållanden som utredaren beskriver.

Utredarens förslag att reglera asylsökandes boende genom att villkora rätten till ersättning och arbete leder till ett ökat behov av att kunna kontrollera om asylsökande de facto bor på anläggningen eller inte. I betänkandet föreslås att detta också är uppgift som kommunerna ska ansvara för i de fall en flykting bor i ett av kommunen anordnat boende under massflyktsdirektivet. Kommunen ges också en rapporterings-skyldighet till Migrationsverket. I likhet med utredaren ser Borlänge kommun en risk för integritetskränkande situationer när sådana kontroller ska genomföras, men också för att uppgifterna i sig kan bidra till en negativ press på personalen. Ska ett sådant kontroll- och rapporteringsansvar läggas på kommunerna

Justitiedepartementet

är det därför nödvändigt att tydliga riktlinjer för hur detta ansvar i praktiken ska fullgöras meddelas, och att frågan om ev. kostnadstäckning för uppgiften beaktas.

I utredningen föreslås att asylsökande/flyktingar som väljer EBO utan Migrationsverkets godkännande inte bara ska förlora rätten till ersättning, utan också rätten att arbeta i Sverige under asyltiden. Skälen till detta är att stärka incitamenten för asylsökande/ flyktingar att bo på anläggning eftersom de annars kommer att sakna möjlighet att försörja sig lagligt i Sverige. Det framgår inte av utredningen hur stor andel av de asylsökande som idag nyttjar möjligheten att arbeta under asyltiden, och det görs inte heller någon uppskattning av hur lagda förslag kan komma att påverka den andelen. Möjligheten till arbete och egen försörjning är dock av yttersta vikt för människors möjlighet att integreras i Sverige. Förslag som leder till att dessa möjligheter begränsas behöver därför utredas med större noggrannhet. Skulle förhållandena vid asylboendena inte förbättras avsevärt ser kommunen också en risk för att ett sådant förslag kan leda till ökad människohandel och till att fler asylsökande utnyttjas som svart arbetskraft.

Borlänge kommun delar utredarens uppfattning att lokaliseringen av anläggningsboendena är av betydelse för asylsökandes möjligheter att få ett arbete, och sannolikt också för deras möjlighet att försörja sig efter eventuella beslut om uppehållstillstånd. Förläggningarna behöver därför ligga i anslutning till lokala arbetsmarknader där det råder efterfrågan på arbetskraft. Desto fler som kommer i arbete under asylprocessen, desto färre i behov av försörjningsstöd efter beviljat uppehållstillstånd. Dessutom gör den demografiska utvecklingen i Sverige med en växande brist på arbetskraft, inte minst inom kommunsektorn, att det är nödvändigt att de människor som befinner sig i landet också tillåts arbeta och bidra till det gemensamma välbefinnandet i så stor utsträckning som möjligt. I dagsläget finns inga asylboenden i Dalarnas län. Var asylboende framgent kommer att lokaliseras är inte känt, men där Borlänge kommun ser det som centralt att beslut i den frågan fattas i dialog med kommunerna.

Justitiedepartementet

Yttrande på remiss av betänkandet *En ny ordning för asylsökandes boende, SOU 2022:6*

Beslut

Yttrandet av remiss till betänkandet av en ny ordning för asylsökandes boende antas.

Beskrivning av ärendet

Borlänge kommun har getts möjlighet att yttra sig över betänkandet *En ny ordning för asylsökandes boende, SOU 2022:6*.

Förslagen i betänkandet syftar till att öka andelen asylsökande/ flyktingar som bor i Migrationsverkets asylboenden. Det ska ske genom att asylsökandes rätt till ersättning och rätten att arbeta i Sverige som huvudregel bara ges till dem som bor på asylboende. Detta kräver ökade kontroller av de boende, där också kommunens personal berörs. Ensamkommande flyktingbarn och personer med nära anhöriga bosatta i Sverige omfattas inte av kraven på asylboende.

Asylboendena uppfattas inte alltid som attraktiva och allvarliga missförhållanden råder vid en del boenden. För att stävja missförhållandena föreslås Migrationsverket få ökade befogenheter att reducera dagersättning och flytta asylsökande som missköter sig till andra anläggningar.

Borlänge kommun delar utredarens uppfattning att eget boende under asylprocessen bidragit till en ökad bostadssegregation, trångboddhet och utanförskap, men menar att en lösning av dessa problem även kräver åtgärder i andra avseenden, inklusive ett solidariskt ansvarstagande i mottagandet mellan kommuner.

Borlänge anser att det måste finnas utrymme för flexibilitet i frågan om kravet att bo på asylboende, och anser att förslagen att undanta ensamkommande barn och asylsökande med nära anhöriga bosatta i Sverige är riktiga. Däremot saknar Borlänge kommun förslag som säkerställer att barnkonventionens krav uppfylls, så att de barn som hänvisas till att bo i asylboenden inte tillåts leva under den typ av missförhållanden som beskrivs där.

Ska kommunernas ansvar för kontroller av asylsökande utökas bör tydliga riktlinjer för hur detta ansvar i praktiken ska fullgöras meddelas, och frågan om ev. kostnadstäckning för uppgiften beaktas.

BORLÄNGE

Förslagen om krav på asylboende som huvudregel för rätt att arbeta innebär att lokaliseringen av boendena får en allt större betydelse för asylsökandens chanser att få arbete i Sverige under asyltiden och i förlängningen behovet av försörjningsstöd sedan de beviljat uppehållstillstånd. Borlänge kommun ser därför som viktigt att beslut om lokalisering fattas i dialog med kommunerna.

Delegationshänvisning

Beslutet fattas på delegation av social- och arbetsmarknadsnämnden 2.1.1 med hänvisning till 6 kap. 39 § KL. Beslutet återrapporteras till nämndens nästkommande sammanträde.

Ordförande
Cecilia Rodin

Bilagor

Yttrande på remiss av betänkandet En ny ordning för asylsökandes boende, SOU 2022:6

Beslutet skickas till

Verksamhetschef Tommy Berglund
Verksamhetschef Tomas Ahlin
Sektorchef Lars Walter
Sektorchef Pernilla Söderlund

Beslutet återrapporteras till

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Cecilia Rodin